

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების დასაბუთების ზოგიერთი საკითხი

I. შესავალი

საკონსტიტუციო კონტროლი თავისი არსით სამართლისა და პოლიტიკის ზღვარზე გავლას გულისხმობს¹ და ამიტომაც გასაკვირი არაა ის მღელვარება თუ პროფესიული ცნობისმოყვარეობა, რომელიც ერთი შეხედვით არცთუ დიდი მნიშვნელობის საკონსტიტუციო დავის განხილვა-გადაწყვეტას ახლავს თან. რა თქმა უნდა, ეს ყოველივე ერთი შეხედვით, რადგანაც საკონსტიტუციო სამართალწარმოებაში არ არსებობს რომელიმე საკითხი, რომელიც რაღაც თვალსაზრისით შეიძლება უმნიშვნელო ან ნაკლებად ღირებული იყოს. საკონსტიტუციო სასამართლოს ერთი გადაწყვეტილებით შეიძლება შეიცვალოს ძირითად უფლებათა ეროვნული სისტემა, ღირებულებითი წესრიგი, მმართველობის მოდელი და შესაბამისად, მთელი სახელმწიფოსა და საზოგადოების მომავალი.² ეს ყოველი-

* სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის პრორექტორი, პროფესორი, დავით ბატონიშვილის სამართლის ინსტიტუტის დირექტორი.

¹ იხ., შესავალი საკონსტიტუციო სამართალში, დ. გეგენავას რედაქტორობით, თბილისი, 2021, 198-204; კონსტიტუციონალიზმი, ზოგადი შესავალი, ნიგნი II, დ. გეგენავას, გ. გორაძისა და მ. ჯიქიას რედაქტორობით, თბილისი, 2020, 215-217.

² მაგალითისთვის, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 1998 წლის 3 ნოემბრის N2/80-9 გადაწყვეტილება საქმეზე, „ავთანდილ ჭაჭუა საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (რომელმაც ფაქტობრივად შეაჩერა საერთო სასამართლოების რეფორმა); საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის N1/4/592 გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქე ბექა წიქარიშვილი საქართველოს პარ-

ვე კი საბოლოოდ გადანყვეტილებებში ყალიბდება და ამ ფორმით რჩება ისტორიას. საკონსტიტუციო სასამართლოს, ისევე როგორც ადამიანის უფლებებთან დაკავშირებული ნებისმიერი სხვა სამართალშემფარდებლის, გადანყვეტილებებში ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილი მოტივაცია და დასაბუთებაა, რეზოლუცია კი ხშირად უბრალოდ სამართლებრივი შედეგია (რადგან ზოგიერთ შემთხვევაში, საბოლოო შედეგისგან დამოუკიდებლად, სამოტივაციო ნაწილში ჩამოყალიბებულმა მსჯელობამაც კი შეიძლება გავლენა იქონიოს საკონსტიტუციო პროცესებზე).

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებებმა, როგორც სამართლებრივი დიზაინისა და სტრუქტურის, ისე შინაარსის დიაპაზონისა და დასაბუთების სიმძლავრის თვალსაზრისით, ძალიან საინტერესო ევოლუციური გზა გაიარა. თავდაპირველი, რამდენიმე აბზაციანი აქტებიდან³ თანამედროვე, რამდენიმე ათეულ⁴, ზოგიერთ შემთხვევაში კი ასეულ აბზაციან⁵

ლამენტის წინააღმდეგ“ (მარიხუანას დეკრიმინალიზაციის ხანგრძლივი პროცესის და შემდეგი არაერთი გადანყვეტილების ათვლის ნერტილი); საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2011 წლის 22 დეკემბრის N1/1/477 გადანყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს სახალხო დამცველი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (ნორმისგან მისი ნორმატიული შინაარსის განცალკევების პირველი შემთხვევა, რასაც საკონსტიტუციო სასამართლოს უფლებამოსილების ფარგლების გაზრდა მოჰყვა).

³ განსაკუთრებით იხ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 1996-2010 წლების გადანყვეტილებები.

⁴ მაგალითისთვის იხ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2022 წლის 24 ივნისის N3/5/1341,1660 გადანყვეტილება საქმეზე, „თეთრიწყაროს რაიონული სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინებები საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-200 მუხლის მე-6 ნაწილის პირველი წინადადების კონსტიტუციურობის თაობაზე“; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2022 წლის 21 აპრილის N3/2/1277 გადანყვეტილება საქმეზე, „გიორგი ლამაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2021 წლის 5 ივლისის N1/3/1441 გადანყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს სახალხო დამცველი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.

⁵ მაგალითისთვის იხ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2018 წლის 14 დეკემბრის N2/13/1234,1235 გადანყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქეები - როინ მიქელაძე და გიორგი ბურჯანაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, საქართველოს საკონსტიტუ-

აქტებამდე სასამართლომ უამრავი მეთოდოლოგიური მიდგომა, შეფასების სტანდარტი და მსჯელობა გამოიყენა, შესაბამისად, სხვადასხვა პერიოდის გადაწყვეტილებები ერთმანეთისგან არა მხოლოდ ფორმით, არამედ დასაბუთებითაც დიდად განსხვავდება. ვინაიდან გადაწყვეტილების არგუმენტაცია და სტრუქტურა სამართლიანი სასამართლოს უფლების და ზოგადად, ეფექტიანი მართლმსაჯულების სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ნაწილია,⁶ აუცილებელია გაანალიზდეს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს არსებული პრაქტიკა გადაწყვეტილებათა დასაბუთების სტილისტიკასა და მეთოდოლოგიასთან დაკავშირებით, გამოვლინდეს ძირითადი პრობლემები და დადგინდეს მათი გადაწყვეტის შესაძლო მექანიზმები. რა თქმა უნდა, რეკომენდაციები უნივერსალურ ხასიათს არ ატარებს, არც უპირობო მართებულობაზე აცხადებს პრეტენზიას, მით უმეტეს, არაა ჩამოყალიბებული წინასწარ შექმნილი აზრის გავლენით, ისინი, საბოლოო ჯამში, საკონსტიტუციო სამართალწარმოების ფინალური ეტაპის საუკეთესო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას ისახავს მიზნად.

II. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სისტემური თავისებურებები

საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკონსტიტუციო სამართალწარმოების დამასრულებელი, დამაგვირგვინებელი ნაწილია, რომლითაც დავა წყდება. ის არა მხოლოდ ასრულებს განხილვას, არამედ გარკვეულწილად აჩვენებს საკონსტიტუციო

ციო სასამართლოს 2017 წლის 14 დეკემბრის N3/7/679 გადაწყვეტილება საქმეზე, „შპს სამაუწყებლო კომპანია რუსთავი 2“ და „შპს ტელეკომპანია საქართველო“ საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის N1/4/592 გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქე ბექა წიქარიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.

⁶ იხ., Consultative Council of European Judges, Opinion N11 on the Quality of Judicial Decisions, 11 December 2008.

კონტროლისა და ადამიანის უფლებათა მთელი სისტემის, ნაწილობრივ ქვეყნის სამართლებრივი კულტურისა და დასაბუთების ტექნიკის განვითარების მდგომარეობასაც. ფორმალური თვალსაზრისით, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვევტილებას, შეიძლება ითქვას, კლასიკური, საერთო სასამართლოების გადანყვევტილებათა მსგავსი⁷ სტრუქტურა აქვს: შესავალი, აღწერილობითი, სამოტივაციო და სარეზოლუციო ნაწილები.⁸ თუმცა, მათგან განსხვავებით, სრულიად განსხვავებულ დატვირთვას ატარებს აღწერილობითი ნაწილი. მასში უნდა აღინიშნოს მოთხოვნა, მხარეთა პოზიციები და პროცესის სხვა მონაწილეთა, ასევე სასამართლო მეგობრის მოსაზრებები.⁹ ვინაიდან საკონსტიტუციო კონტროლის ქართული მოდელი ნაკლებად გულისხმობს ფაქტობრივ გარემოებებზე კონცენტრირებასა და ფაქტებზე დაფუძნებულ სამართალწარმოებას,¹⁰ ბუნებრივია, ამ ნაწილის შინაარსობრივი დატვირთვა, გამონაკლისის შემთხვევების გარდა, გაცილებით ნაკლებია (იმის გათვალისწინებით, რომ, როგორც წესი, საჭირო არაა სადავო თუ უდავო გარემოებები, პროცესის მიმდინარეობის დაწვრილებით აღწერა და ა.შ.¹¹).

თავისებურებებით გამოირჩევა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვევტილების სამოტივაციო ნაწილიც. დადგენილი გარემოებებისა და მტკიცებულებების მითითებაზე საკანონმდებლო დათქმა¹²

⁷ იხ., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 249-ე მუხლის პირველი ნაწილი; სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 27¹-ე მუხლის პირველი ნაწილი.

⁸ იხ., „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 43-ე მუხლის 1¹-ლი პუნქტი.

⁹ იქვე, 1³-ლი პუნქტი.

¹⁰ იხ., ჯავახიშვილი პ., საერთო სასამართლოების გადანყვევტილებებზე საკონსტიტუციო კონტროლი ქართულ სამართლებრივ პერსპექტივაში, თბილისი, 2022; გეგენავა დ., საკონსტიტუციო მართლმსაჯულება საქართველოში: სამართალწარმოების ძირითადი სისტემური პრობლემები, თბილისი, 2012; კახიანი გ., საკონსტიტუციო კონტროლის საქართველოში: თეორია და კანონმდებლობის ანალიზი, თბილისი, 2011.

¹¹ შეად., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესოს კოდექსის 249-ე მუხლის მე-3 ნაწილი.

¹² იხ., „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 43-ე მუხლის 1⁴-ლი პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტები.

განზოგადებული წესია, რათა ყველა ტიპის საკონსტიტუციო დავას მოერგოს. სინამდვილეში, გადანყვეტილების სპეციფიკის გათვალისწინებით, გაცილებით მნიშვნელოვანია უშუალოდ მოტივი,¹³ არგუმენტაცია, რომლითაც იგი აფასებს კონკრეტულ შემთხვევას და კონსტიტუციის ნორმები,¹⁴ რომელთაც განმარტავს. სამოტივაციო ნაწილი, როგორც წესი, გადანყვეტილებაში იურისტების ფავორიტია, რადგან სწორედ აქ ჩანს სასამართლოს სამართლებრივი შეფასებები, არგუმენტაცია, სამართლებრივი ტექნიკის მთელი ხელოვნება, რომელიც პროფესიული საქმიანობის ყველაზე მიმზიდველი მხარეა. რა თქმა უნდა, ყველა გადანყვეტილებაზე ამის თქმა არათუ გადაჭარბებულია, არამედ ძალზე შორსაა თუნდაც გაბუქებული სინამდვილისგან. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი, განსხვავებით საერთო სასამართლოებისგან, ნაკლებადაა ორიენტირებული მიმდინარე კანონმდებლობაზე; ვინაიდან საკონსტიტუციო სასამართლოს ამოსავალიცა და სამიზნეც კონსტიტუციაა,¹⁵ არგუმენტაციის პროცესში იგი უფრო ხშირად მიმართავს ერთგვაროვან პრაქტიკას კვლავაც კონსტიტუციის ნორმის განმარტების მიზნით. აქედან გამომდინარე, საკონსტიტუციო დავის შინაარსის გათვალისწინებით, უფლებებთან დაკავშირებული გადანყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი უფრო მეტად უფლებათა თეორიის პრაქტიკული ანალიზია, ვიდრე კლასიკური სამართალშეფარდებითი პროცესის გამოვლინება.

საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების სამოტივაციო ნაწილის კიდევ ერთი მახასიათებელი ისიცაა, რომ შედეგისგან დამოუკიდებლად, იგი შეიძლება არა მარტო განმარტავდეს, არამედ ადგენდეს გარკვეულ სტანდარტს, ნორმის შესაძლო უკეთეს მოწესრიგებას, სისტემისათვის გარკვეულ რეკომენდაციებს, ხელისუფლების სხვადასხვა შტოსთვის ინსტიტუციური მოდელის თაობაზე წინადადებებს და ა.შ. თითოეული მათგანისთვის მიუმართავს საქა-

¹³ იქვე, „გ“ ქვეპუნქტი.

¹⁴ იქვე, „დ“ ქვეპუნქტი.

¹⁵ იქვე, მე-4 მუხლი, მე-9 მუხლის პირველი პუნქტი.

რთველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს სხვადასხვა დროს და აღნიშნული საკმაოდ კარგი მექანიზმია, განსაკუთრებით, სამართლებრივი სახელმწიფოს არსებობაზე ორიენტირების შემთხვევაში.

მნიშვნელოვანი დატვირთვა აქვს სარეზოლუციო ნაწილსაც. თუკი საერთო სასამართლოების შემთხვევაში რეზოლუცია საქმის გადანყევტას, პასუხისმგებლობისა და მისი მოცულობის განსაზღვრას გულისხმობს, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყევტილების რეზოლუციით გაცილებით მეტი შეიძლება მიიღნეს, ვიდრე ნორმის კონსტიტუციურად თუ არაკონსტიტუციურად გამოცხადებაა. ეს განსაკუთრებით ითქმის შემთხვევებზე, როდესაც საკონსტიტუციო სასამართლო ნორმის ნორმატიულ შინაარსს ეხება,¹⁶ აფართოებს ნორმის შინაარსს¹⁷ ან გადანყევტილების ძალაში შესვლას კონკრეტულ გარემოებას, ფაქტს თუ თარიღს უკავშირებს¹⁸.

¹⁶ იხ., ჯავახიშვილი პ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო და ფაქტობრივი რეალური კონტროლი, „სამართლის ჟურნალი“, N1, 2017, 336-344; გეგენავა დ., ჯავახიშვილი პ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო: პოზიტიური კანონმდებლობის მცდელობა და გამოწვევები, ნიგნში: ლადო ჭანტურია 55, დ. გეგენავას რედაქტორობით, თბილისი, 2018, 124-127.

¹⁷ მაგალითისთვის იხ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2018 წლის 3 ივლისის N1/2/671 გადანყევტილება საქმეზე, სსიპ „საქართველოს ევანგელურ-ბაპტისტური ეკლესია“, ააიპ „საქართველოს სიცოცხლის სიტყვის ეკლესია“, სსიპ „ქრისტეს ეკლესია“, სსიპ „საქართველოს სახარების რწმენის ეკლესია“, ააიპ „მეშვიდე დღის ქრისტიან-ადვენტისტთა ეკლესიის ტრანსკავკასიური იუნიონი“, სსიპ „ლათინ კათოლიკეთა კავკასიის სამოციქულო ადმინისტრაცია“, ააიპ „ქართველ მუსლიმთა კავშირი“, სსიპ „წმინდა სამების ეკლესია“ საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.

¹⁸ მაგალითისთვის იხ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2021 წლის 28 დეკემბრის N1/6/1320 გადანყევტილება საქმეზე, „ელგა მაისურაძე, ირმა გინტური და ლერი თოდაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2020 წლის 29 დეკემბრის N2/4/1412 გადანყევტილება საქმეზე, „ირაკლი ჯუღელი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2016 წლის 29 დეკემბრის N3/5/768,769,790,792 გადანყევტილება საქმეზე, „საქართველოს პარლამენტთა ჯგუფი (დავით ბაქრაძე, სერგო რატიანი, როლანდ ახალია, ლევან ბეჟაშვილი და სხვები, სულ 38 დეპუტატი) და საქართველოს მოქალაქეები ერასტი ჯაკობია და კარინე შახპარონიანი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 8 ოქტომბრის N2/4/532,533

III. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების დასაბუთების პრობლემები

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო 1996 წლიდან მოქმედებს¹⁹ და სრულიად ბუნებრივია, რომ იგი ინსტიტუციური განვითარების საწყის სტადიაზეა. მართალია, საკონსტიტუციო სასამართლო, როგორც დამოუკიდებელი ინსტიტუტ, არსებობის მხოლოდ საუკუნოვან ისტორიას ითვლის²⁰, თუმცა მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ მისი განვითარების დინამიკამ ისეთ ტემპს მიაღწია,²¹ რომ დღეისათვის უწვევად მოქმედი საკონსტიტუციო კონტროლის სასამართლო ორგანოები გამოცდილებით გაცილებით აღემატებიან ხანგრძლივი ისტორიის მქონე სახელმწიფო ინსტიტუტებს. ამასთან, მას შეეხება აქვს ე.წ. ცოცხალ საქმეებთან, მუდამ განვითარებად სისტემასთან, რომელშიც სამართლის დინამიკურობის იდეა²² სრული სისავსით წარმოჩინდება. ამიტომაც ქების ღირსია საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს ის ტრანსფორმაცია, რომელიც თავისი არსებობის მესამე ათწლეულისთვის მის აქტებს დააჩნდა, ხარისხობრივად თანამედროვე გადაწყვეტილებები მნიშვნელოვნად აღემატება გასული საუკუნის 90-იანი ან თუ-

გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქეები - ირაკლი ქემოკლიძე და დავით ხარაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.

¹⁹ ხეცურიანი ჯ., რჩეული შრომები, თბილისი, 2022, 448-449.

²⁰ Sweet A.S., *Constitutional Courts*, in: *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*, Edited by M. Rosenfeld and A. Sajó, Oxford University Press, 2012, 817; Ferejohn J.E., *Constitutional Review in the Global Context*, *NYU Journal of Legislation and Public Policy*, Vol.6, No.1, 2002, 53.

²¹ Sweet A.S., *Constitutional Courts*, in: *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*, Edited by M. Rosenfeld and A. Sajó, Oxford University Press, 2012, 816. Kokott J., Kaspar M., *Ensuring Constitutional Efficacy*, in: *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*, Edited by M. Rosenfeld and A. Sajó, Oxford University Press, 2012, 796.

²² იხ., რადბრუხი გ., სამართლის ფილოსოფია, გ. ჯიმშელაძის თარგმანი, გ. მესხის რედაქტორობით, თბილისი, 2022, 112; ხუბუა გ., სამართლის ფილოსოფიის საგნის საკითხისათვის, წიგნში: გივი ინჟირველი 75, თბილისი, 2002, 21.

ნდაც, 2010-იან წლებამდე მიღებული გადაწყვეტილებების უდიდეს ნაწილს (თუმცა არა ყველას, რა თქმა უნდა). ამის მიუხედავად, შესაძლებელია გადაწყვეტილებათა სულ უფრო მეტად ორიენტირება ფორმალიზმზე და ნაკლები ყურადღება შინაარსობრივ საკითხებზე, განსაკუთრებით, ახლის შექმნისა და უფლებრივი სტანდარტის გაუმჯობესების თვალსაზრისით.

1. აღწერილობითი ნაწილი

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს ბოლოდროინდელ პრაქტიკაში შეინიშნება აღწერილობითი ნაწილის ზრდის ტენდენცია (რა თქმა უნდა, არა ყველა შემთხვევაში, თუმცა საკმაოდ ხშირად აღწერილობითი და სამოტივაციო ნაწილების თანაფარდობა არაპროპორციულია, თითქმის ერთმანეთის მსგავსია). დიდი აღწერილობითი ნაწილის ერთადერთი გამართლება შეიძლება იყოს ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებული საკონსტიტუციო დავა (მაგალითად, არჩევნები, პარლამენტის წევრის სტატუსის შეწყვეტა, პოლიტიკური პარტიის საქმიანობის აკრძალვა და ა.შ.),²³ როდესაც უმთავრესი მნიშვნელობა არა კონსტიტუციის ნორმის განმარტებასა და უფლების შინაარსს, არამედ ფაქტებსა და მათ ინტერპრეტაციას უკავშირდება. სხვა შემთხვევაში, როცა სასამართლო უფლებებთან დაკავშირებულ დავას განიხილავს და კონკრეტული ნორმატიული აქტის ან მისი კონკრეტული ნორმის კონსტიტუციურობას ადგენს, სრულიად გაუმართლებელია ფაქტების ფორმალურად მოხმოვა, მთელი საპროცესო ეტაპის აღწერა. ისინი მხოლოდ იმ მოცულობით უნდა გადმოიცეს, რაც საჭიროა სასამართლოს მიერ სარჩელის დასაშვებობის შეფასებისა და იმის მტკიცებისათვის, რომ დავა ნამდვილად მისი განსჯადი და შესაფასებელია. სხვა შემთხვევაში, აზრს მოკლებულია საკონსტიტუციო-სამართლებრივი მნიშვნელობის გარემოებების ამბად გადმოცემა

²³ იხ., ხეცურიანი ჯ., რჩეული შრომები, თბილისი, 2022, 451-460; გეგენავა დ., საარჩევნო დავის განხილვის თავისებურებანი საკონსტიტუციო სასამართლოში: ქართული გამოცდილება და პერსპექტივები, წიგნში: ლადო ჭანტურია 50, დ. გეგენავას რედაქტორობით, თბილისი, 2013, 118-140.

(აქტის კონსტიტუციურობის დავის სპეციფიკის გათვალისწინებით). დიდი აღწერილობითი ნაწილი აზრს უკარგავს გადაწყვეტილებას, ხელოვნურად ზრდის მის მოცულობას და ყურადღება გადააქვს დავის გადაწყვეტისთვის უმნიშვნელო გარემოებებზე, რაც ხარისხობრივად ამცრობს აქტს და იურიდიული ტექნიკის თვალსაზრისით, რთულად აღსაქმელად აქცევს.

კანონმდებლობა აღწერილობით ნაწილში მოიაზრებს მოთხოვნასა და მხარეთა პოზიციების გადმოცემას,²⁴ რაც სრულიად ლოგიკურია, თუმცა აუცილებელია საკონსტიტუციო დავისა და გადაწყვეტილების სპეციფიკის გათვალისწინებაც. საკონსტიტუციო კონტროლის ამოსავალი იდეა კონსტიტუციის დაცვაა,²⁵ რომელშიც, უპირველესად, რა თქმა უნდა, ადამიანის უფლებები მოიაზრება, შესაბამისად, მოსარჩელისა და მოპასუხის პოზიციები მნიშვნელოვანია, მაგრამ არა გადამწყვეტი საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებისა და შემდგომში დასაბუთებისთვის. ისინი წარმოდგენილი უნდა იქნეს იმ დოზით, რომ შესაძლებელი გახდეს თითოეული მათგანის ხედვის აღქმა, მათი არგუმენტაციის ძირითადი ხაზის გაგება, მით უმეტეს იმ პირობებში, რომ კონსტიტუციური სარჩელები საკონსტიტუციო სასამართლოს ოფიციალურ ინტერნეტგვერდზე ქვეყნდება²⁶ და მათზე ღია წვდომაც უზრუნველყოფილია. ზედმეტად დაწვრილებით პოზიციების ინტეგრირებით, ერთი მხრივ, იზრდება გადაწყვეტილების მოცულობა, მეორე მხრივ კი, სრულიად ზედმეტი ინფორმაცია აღწევს აქტში და ფაქტობრივად, სხდომის ოქმის სახეს იძენს, რაც მიუღებელია. ამის საპირისპიროდ, აღწერილობით ნაწილში უნდა დაინეროს მხოლოდ და მხოლოდ მხარეთა არსებითი არგუმენტები, შეჯამებული სახით

²⁴ „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 43-ე მუხლის 1³-ლი პუნქტი.

²⁵ Bernard F., *Constitutional Review, Individual Rights, and the Transparency Model*, *Regent Journal of Law and Public Policy*, Vol.4, No.1, 2012, 142; კახიანი გ., საკონსტიტუციო კონტროლის ზოგიერთი თეორიული ასპექტი, *ჟურნ. „ადამიანი და კონსტიტუცია“*, N4, 2005, 9.

²⁶ იხ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს ოფიციალური ვებგვერდი: <<https://constcourt.ge/ka/judicial-acts>>.

ისე, რომ მესამე პირს ნათელი წარმოდგენა შეეძქმნას დავის საგანსა და მასთან დაკავშირებით მოსარჩელე-მოპასუხის პოზიციათა ძირითად მიმართულებებზე.

2. სამოტივაციო ნაწილი

2.1. საკონსტიტუციო სასამართლოს ერთგვაროვანი პრაქტიკის დამოწმება

სამართალწარმოების მდიდარი პრაქტიკა ნებისმიერი სასამართლოს გამორჩეული და მეტიც, საამაყო მხარეა. საქმეთა მრავალფეროვნება, დამკვიდრებული ერთგვაროვანი პრაქტიკა განსაკუთრებულ ხიბლს სძენს სამართალშეფარდებით საქმიანობას. ზოგადად, პრაქტიკის მითითებას უამრავი მიზანი შეიძლება ჰქონდეს, თუმცა, სამართლებრივ სისტემებს შორის განსხვავებათა მიუხედავად (ვინაიდან ეს ძალზე დიდ გავლენას ახდენს გადაწყვეტილებათა ხასიათსა და მათი დამოწმების მიზნობრიობაზე), შეიძლება ორი უმთავრესი მიმართულება გამოიყოს: სასამართლოს მოსაზრებებისა და შეფასებების გამყარება მანამდე მიღებული გადაწყვეტილებებით,²⁷ რათა ოფიციალური პოზიცია მეტად დასაბუთებული იყოს და სასამართლოს მიერ ჩამოყალიბებული ერთიანი ლოგიკური ხაზის, პრაქტიკის სისტემური განვითარების დემონსტრირება.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს ისტორიის თავდაპირველ ეტაპზე, ბუნებრივია, თავისივე გადაწყვეტილებებით გამყარება შეუძლებელი იყო და სასამართლოც ნაკლებად მიმართავდა ამ მეთოდს. თუმცა პრაქტიკის დაგროვებასთან და რაც მთავარია, განხილულ საქმეთა დიაპაზონის გაფართოებასთან ერთად, დაიწყო თავისი ერთგვაროვანი მიდგომების დამოწმება. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ამან გარკვეული სოლიდურობაც შესძინა სასამართლოს. გადაწყვეტილებების დამოწმებისას აუცილებელია ზღვრის დაცვა, რათა ახალი გადაწყვეტილება არ დაემსგავსოს ხე-

²⁷ იხ., მეიშვილი ზ., კალანდაძე ლ., გიგაშვილი ნ., ნონიაშვილი გ., ნაქაძე ს., ჩიფჩიური გ., სამართლებრივი წერა, თბილისი, 2017, 130-132.

ლოვნურად შეკონინებულ სამართალშეფარდებით „ფრანკენშტეინისეულ ურჩხულს“ და ამასთან, ხელოვნურად არ გაიზარდოს მისი მოცულობა, რაც მკვეთრად შეამცირებს გადანყვეტილების აღქმასა თუ საზოგადოების მხრიდან მიმღებლობას.

საკონსტიტუციო სამართალწარმოების ბოლო რამდენიმე წლის პრაქტიკაში შეიმჩნევა საკონსტიტუციო სასამართლოს წინა გადაწყვეტილებების პირდაპირ გადმოწერა და დიდი მოცულობით მოხმობა შეუცვლელად. ამასთან, სასამართლო იმონებებს პრაქტიკას იმ საკითხებზე, რაც არაერთხელ უთქვამს და შეუცვლელად მიჰყვება დღემდე. მაგალითად, თანასწორობის ძირითად უფლებებთან დაკავშირებულ დავაში საუნივერსიტეტო კაზუისტიკით განმარტავს თავისი ქმედებების თითოეულ ნაბიჯს და ერთსა და იმავეს იმეორებს (აღწერილობით სტილში): შესადარებელი სუბიექტებისა და ჩარევის ინტენსივობის განსაზღვრა, გამოსაყენებელი ტესტის შერჩევა და ა.შ.²⁸ თუკი არაფერია სადავო, გაუგებარია, რატომ სჭირდება ამ ყოველივეს დეტალური ახსნა და თითოეულ საკითხთან მიმართებით რამდენიმე აბზაციანი ნარატივის აღწერა, ნაცვლად იმისა, რომ დასკვნების სახით ჩამოაყალიბოს სათქმელი და გადანყვეტილებები უბრალოდ დაიმონმოს, მათი სრული ტექსტის გადანერის და ახალ გადანყვეტილებაში ჩართვის გარეშე. აღნიშნული არა მხოლოდ შეამცირებს პრაქტიკის უმიზნო გამოყენებასა და ტექსტის ხელოვნურად გაზრდას, არამედ გაცილებით მეტ კონცენტრაციას უზრუნველყოფს უშუალოდ მიმდინარე განსახილველ საკითხზე. აქამდე მიღებულ გადანყვეტილებათა უმრავლესობაში რამდენიმე ათეულ აბზაციანი სამოტივაციო ნაწილიდან ხსენებული ჩართულის ამოღების შემთხვევაში, ახალ საქმესთან დაკავშირებით გაკეთებული განმარტებებისა და შეფასებების რაოდენობა არა მხოლოდ მკვეთრად მოიკლებს, არამედ სულ რამდენიმე ერთეულ აბზაცამდე დავა.

²⁸ განსაკუთრებით ეხება თანასწორობის უფლებასთან დაკავშირებულ დავებს, როცა სასამართლო ლამის ქრესტომათიულად განმარტავს ყოველ ნაბიჯს და მთელი ყურადღება ხშირად ეტაპებზე უფრო გადააქვს, ვიდრე შინაარსობრივად მნიშვნელოვან საკითხებზე.

კიდევ ერთი თვალშისაცემი ტენდენცია უკავშირდება დამონ-
მებული გადანყვეტილებების შინაარსობრივ და ხარისხობრივ სა-
კითხს, კერძოდ, გადანყვეტილებათა უმრავლესობა მეორდება და
ერთი და იმავე შინაარსით გადაიცემა ყველა სხვა გადანყვეტი-
ლებაში. მაგალითისთვის, თუკი სამ ან ოთხ, ერთსა და იმავე თე-
მასთან დაკავშირებულ გადანყვეტილებას შეადარებთ,²⁹ მათი
მნიშვნელოვანი პროცენტული ნაწილი საკონსტიტუციო სასამა-
რთლოს პრაქტიკიდან უცვლელად გადმოღებული ტექსტია, რო-
მელიც დავის ხასიათის, გარემოებების, კონკრეტული საკითხების
მიუხედავად, უბრალოდ აქტს ავსებს. ამასთან, გადანყვეტილებათა
ნაწილი არაა მოხმობილი თემატურად, დასაბუთების ლოგიკური
ხაზის გასამყარებლად, არამედ უბრალოდ მოცემულია იმისთვის,
რომ ახალი აქტი სოლიდურად, მოცულობითად და პრაქტიკით გა-
ჯერებულად გამოიყურებოდეს. სასურველია საკუთარი პრაქტიკის
დამონმებისას საკონსტიტუციო სასამართლო გაცილებით უფრო
ადეკვატურად, კრიტიკულად, ანალიტიკურად არჩევდეს პრაქტი-
კიდან მისათითებელ გადანყვეტილებებს, რათა (თანაზომიერების
ტესტის ალუზიით რომ ითქვას), ეს ყოველივე აუცილებლობისთვის
მიეთითოს და არა უბრალოდ საჭიროებისთვის.

2.2. აღწერილობითი სტილი და ანალიტიკის ნაკლებობა

ქართულ სამართლებრივ სივრცეში, როგორც აკადემიურ, ისე
პრაქტიკულ დონეზე ანალიტიკური წერა და პრობლემაზე ორიე-
ნტირებული სამართლებრივი მსჯელობა, სამწუხაროდ, უდიდე-
სი პრობლემაა.³⁰ ნაშრომებისა და (არა მხოლოდ სასამართლოს,
არამედ პროცესის ყველა მონაწილის) საპროცესო დოკუმენტების

²⁹ განსაკუთრებით ეხება თანასწორობასთან, პირადი ცხოვრების ხელშეუ-
ხებლობასა და პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლებასთან და-
კავშირებულ გადანყვეტილებებს.

³⁰ მაგალითისთვის იხ., გეგენავა დ., ქართული კონსტიტუციონალიზმი: სა-
მართალზე, პოლიტიკასა და სხვა დემონებზე, წიგნი: თანამედროვე სა-
კონსტიტუციო სამართალი, წიგნი II, გ. კვერენჩილაძისა და დ. გეგენავას
რედაქტორობით, თბილისი, 2022, 123-135.

უმრავლესობა აღწერილობითი ხასიათისაა. მათში გადმოცემულია დაუსრულებელი, ერთგვაროვანი ამბავი, რომელიც ხშირ შემთხვევაში უფრო მოვალეობის მოხდისა და დოკუმენტების შაბლონურად შევსების მიზანს ემსახურება, რაც საბოლოო ჯამში, განაპირობებს კიდევ მათ უკიდურესად დაბალ ხარისხს. ამ მხრივ გამონაკლისი არც საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოა, რომლის გადანყვეტილებათა დიდი ნაწილი უბრალოდ დაუსრულებელი თხრობაა, რომელიც არაა შედეგზე ორიენტირებული, არ წარმოაჩენს მიზეზ-შედეგობრივ კავშირებს, მათში ძალზე ცოტაა ანალიზი და სამართლებრივი გარემოებების დასაბუთება, ასევე აკლია პერსპექტივაში განხილვა საკითხებს, რომლებიც სისტემურ და არალოკალიზებულ პრობლემებს ეხება. მაგალითად, კრიტიკას ვერ უძლებს პანდემიური შეზღუდვების კონსტიტუციურობასთან დაკავშირებული გადანყვეტილება, რომელიც ვიწრო ჭრილში განიხილავს მთავრობისთვის საკანონმდებლო უფლებამოსილების დელეგირების საკითხს, მისი სისტემური გაანალიზების გარეშე.³¹ წარმოუდგენელია მსგავსი მნიშვნელობის გადანყვეტილების არგუმენტაცია არ დაეფუძნოს ძალაუფლების გამიჯვნის კონცეფციის სიღრმისეულ ანალიზს, შედარებითსამართლებრივ არგუმენტაციას, სახელისუფლებო ორგანოთა უფლებამოსილებათა ურთიერთმიმართებასა და ამ კონტექსტში თანაზომიერების შეფასებას.

2.3. დოქტრინული და სოციოლოგიური წყაროები

საკონსტიტუციო სასამართლო, უპირველეს ყოვლისა, დოქტრინული სასამართლოა, ვინაიდან იგი ადგენს არა მხოლოდ კონკრეტული ნორმის კონსტიტუციურობას, არამედ ამ პროცესში განმარტავს კონსტიტუციას და ეს განმარტება მბოჭავი ძალისაა

³¹ მაგალითისთვის იხ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2021 წლის 11 თებერვლის N1/1/1505,1515,1516,1529 გადანყვეტილება საქმეზე, „პაატა დიასამიძე, გიორგი ჩიტაძე, ედუარდ მარიკაშვილი და ლიკა საჯავია საქართველოს პარლამენტის და საქართველოს მთავრობის წინააღმდეგ“.

ყველასთვის. კონსტიტუციას და ასევე მიმდინარე კანონმდებლობას, კონსტიტუციასთან შესაბამისობის ჭრილში, რეალურ შინაარსს განუსაზღვრავს სწორედ ის და არა კანონმდებელი. მისი მიხედულობის ფარგლებზეა დამოკიდებული, რა ნორმატიული შინაარსი ექნება ნორმას, ანუ ფაქტობრივად როგორ წარიმართება ნორმის აღსრულების და როგორც პრაქტიკამ აჩვენა, ნორმის შეფარდებითი საქმიანობაც. ამ პირობებში საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ დოქტრინული წყაროების (მიკერძოებულად რომ არ ჩაითვალოს, სრულებით გამოირიცხოს ქართული) გამოყენება ფაქტობრივად ნულის ტოლია. სასამართლო არ ცდილობს ეძიოს ახალი განმარტებები, გააფართოოს სამართლის ფარგლები, აამაღლოს უფლების დაცვის სტანდარტი თეორიული არგუმენტაციით. ნებისმიერი სხვა სასამართლოს შემთხვევაში სიტყვა „თეორია“ სრულიად სხვაგვარ ეფექტს მოახდენდა, თუმცა როდესაც საუბარია ადამიანის უფლებების დამცველ და საკონსტიტუციო დავის განმხილველ უმათვრეს ეროვნულ ორგანოზე, ადამიანის უფლებათა თეორია, სინამდვილეში, ადამიანის უფლებათა პრაქტიკაა (სხვა თუ არაფერი, უშუალოდ საქართველოს კონსტიტუცია განსაზღვრავს ადამიანის უფლებებს, როგორც უშუალოდ მოქმედ სამართალს,³² მის შინაარსს კი სწორედ უფლებათა თეორია ადგენს). ამავე სტანდარტს მიჰყვება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო, ისევე, როგორც არერთი ავტორიტეტული ეროვნული საკონსტიტუციო თუ უმაღლესი სასამართლო. სასურველია საკონსტიტუციო სამართალწარმოებაში აქტიურად გამოიყენონ როგორც შედარებითსამართლებრივი აკადემიური წყაროები (აქ იგულისხმება არა საბჭოური, არამედ ამერიკული გაგებით, პაუნდისეული „სამართალი წიგნებში“³³), ისე ავტორიტეტულ ექსპერტთა და უფლებადამცველ ორგანოთა დასკვნები, ანგარიშები და რეკომენდაციები, ასევე სოციალური სინამდვილის ამსახველი ანალიტიკური მასალა, რომლებსაც ასე დიდ მნიშვნელო-

³² საქართველოს კონსტიტუციის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტი.

³³ იხ., Pound R., *Law in Action and Law in the Books*, *American Law Review*, Vol. 44, No. 1, 1910, 12-36.

ბას ანიჭებს სამართლებრივი რეალიზმი³⁴ და რომლებიც ხშირად ყველაზე უფრო ცოცხალი, ადეკვატური მექანიზმია რეალური სამართლის გასაცნობიერებლად.

2.4. ავტორიტეტულ სასამართლოთა გადანყვეტილებების დამონება

საერთაშორისო და რამდენიმე ეროვნული სასამართლოს (როგორც უმაღლესი³⁵, ისე საკონსტიტუციო) ერთგვაროვანი პრაქტიკა და პრეცედენტები სამართლებრივ კლასიკადაა მიჩნეული. რა თქმა უნდა, ვერცერთი მათგანი სავალდებულოდ გასათვალისწინებლად ვერ მიიჩნევა და არცაა აუცილებელი რაიმე სახის შემზღუდავ აქტებად იქნეს განხილული. თუმცა ისიც აღსანიშნავია, რომ მათი ნაწილი ზოგადსამართლებრივ სტანდარტად მიიჩნევა, ხშირ შემთხვევაში კი, განსაკუთრებით ადამიანის ძირითადი უფლებების კონტექსტში, საერთოდ კონკრეტული ინსტიტუტის, ტესტის თუ შეფასების კრიტერიუმის დამამკვიდრებელიცაა.³⁶ ამ მხრივ გამორჩეულია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო, გერმანიის ფედერალური საკონსტიტუციო და ამერიკის შეერთებული შტატების უმაღლესი სასამართლოები, გარკვეულწილად, კონკრეტული უფლებების კონტექსტში, ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოც. თითოეული მათგანის პრაქტიკა უნდა გამოიყენონ დასაბუთებულად, განსახილველ საქმესთან პირდაპირ და უშუალო კავშირში და რაც მთავარია, უნდა იძლეოდეს კონტექსტის რაციონალური ანალიზის შესაძლებლობას. მაგალითად, აშშ-ის უმაღლესი სასამართლოს პრაქტიკა გამოხატვის თავისუფლებასთან მიმართებით, მიუხედა-

³⁴ იხ., Savarese R.J., *American Legal Realism*, *Houston Law Review*, Vol. 3, No. 2, 1965, 194-196; Burus B.R., *American Legal Realism*, *Howard Law Journal*, Vol. 8, No. 1, 1962, 49-50.

³⁵ ამ შემთხვევაში პრინციპულად გამოიყენება „უმაღლესი“, „უზენაესი“ მხოლოდ საქართველოს საკასაციო სასამართლოს მიემართება (საბჭოთა მემკვიდრეობის გულდასაწყვეტი შედეგი ტერმინოლოგიურ დონეზე).

³⁶ მაგ., თანაზომიერების პრინციპი, განჭვრეტადობა, რაციონალური დიფერენციაცია და ა.შ.

ვად სამართლებრივ სისტემებს შორის არსებული სხვაობისა, გამო-
სადგია ქართული სინამდვილისთვის, ვინაიდან ამ მიმართულებით
ეროვნული სამართალი უფრო ამერიკულად შეიძლება დახასიათ-
დეს, ვიდრე ევროპულად.³⁷ თუმცა ისიც გასათვალისწინებელია,
რომ ევროსასამართლოს პრაქტიკის ან ამ საკითხთან დაკავშირე-
ბით ევროპული მიდგომის უგულებელყოფა გამორიცხულია, ვინაი-
დან ადამიანის უფლებების დაცვის თვალსაზრისით, საქართველო
ევროკონვენციის ფარგლებში ექცევა,³⁸ რომლის ავთენტური ინტე-
რპრეტატორი სწორედ სტრასბურგია³⁹.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო აქტიურად
მიმართავდა სხვა სასამართლოთა პრაქტიკას თავისი მოსაზრე-
ბებისა და შეფასებების გასამყარებლად.⁴⁰ მსგავსი დამონშების
პრაქტიკის შემცირების არგუმენტად ვერ გამოდგება საკუთრივ
საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკის განვითარება ან ის გა-
რემოება, რომ მოსამართლე მხოლოდ კონსტიტუციით იზღუდება
(ამ შემთხვევაში სხვა სასამართლოთა პრაქტიკის სავალდებულო
ხასიათზე საუბარიც კი არაა). აღნიშნული სრულიად არაა იმის სა-
პირწონე, რომ სფეროში დადგენილი სტანდარტი და სახელმძღვა-
ნელო გადაწყვეტილებები დაიმონშონ აქტებში. მსგავსი მიდგომა
გაცილებით აამაღლებდა გადაწყვეტილებათა ავტორიტეტულო-
ბას, ამასთან, წარმოაჩენდა იმ ძირითად მიმართულებებს, რომლე-

³⁷ იხ., გამოხატვის თავისუფლება საქართველოში, საქართველოს დემოკრა-
ტიული ინიციატივა, თბილისი, 2020, 29; ავალიანი თ., გამოხატვის თავი-
სუფლება vs. სასამართლოს ავტორიტეტი აშშ-ს კონსტიტუციის პირველი
შესწორების მიხედვით და მისი გავლენა საქართველოს კანონმდებლობა-
ზე, ჟურნ. „სოციალურ მეცნიერებათა ვექტორები“, ტ.1, N2, 2021, 21.

³⁸ იხ., კორკელია კ., ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის გამოყე-
ნება საქართველოში, თბილისი, 2004.

³⁹ იხ., ორახელაშვილი ა., ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს
კომპეტენცია, წიგნში: ადამიანის უფლებათა ევროპული სტანდარტები
და მათი გავლენა საქართველოს კანონმდებლობასა და პრაქტიკაზე, კ.
კორკელიას რედაქტორობით, თბილისი, 2006, 226-239.

⁴⁰ მაგალითისთვის იხ., საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გა-
დაწყვეტილებები 2005-2014 წლებში, ასევე გადაწყვეტილებათა ნაწილი
2017 წლამდე.

ბიც ადამიანის უფლებათა დაცვის თვალსაზრისით ევროპულ თუ საერთაშორისო დონეზე არსებობს. შედარებითსამართლებრივი პრაქტიკის დასამოწმებლად კი აუცილებელია ასევე ანალიტიკა, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების ძიება და რაც მთავარია, მიზან-შეწონილობის დადგენა, წინააღმდეგ შემთხვევაში, შესაძლებელია იმ ტრაგიკული მდგომარეობის მიღება, რაც საქართველოს საერთო სასამართლოთა გადანაცვეტილების დასაბუთებისას არსებობს: ევროსასამართლოს პრაქტიკა მიეთითება გაუაზრებლად, ფორმალურად, ყოველგვარი ანალიზის გარეშე, რაც დასაბუთების ნაცვლად, სამწუხაროდ, გაუაზრებელ, ზედაპირულ და ხშირ შემთხვევებში კომიკურ სიტუაციასაც კი იწვევს⁴¹ (როცა გაუგებარია კონკრეტული გადანაცვეტილება, როგორც თემატურად, ისე დროისა და კონტექსტის გათვალისწინებით, რატომ გამოიყენეს დასაბუთებისას). სასურველია საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ კვალავაც აქტიურად გამოიყენოს შედარებითი სასამართლო პრაქტიკა, მათზე დაყრდნობით, თავის ერთგვაროვან პრაქტიკასთან სინთეზით, დაასაბუთოს საკუთარი გადანაცვეტილებები. ეს მნიშვნელოვნად აამაღლებს თავად გადანაცვეტილების შინაარსის, დასაბუთებისა და იურიდიული ტექნიკის ხარისხს, ამასთან, გაზრდის მის მიმართ საზოგადოებრივ (განსაკუთრებით პროფესიული სამართლებრივი საზოგადოების) ნდობას, რაც სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია ნებისმიერი სამართალშემფარდებელი სახელმწიფო ორგანოსთვის, განსაკუთრებით კი მისთვის, რომელიც ქვეყნის ძირითადი კანონის მთავარი დამცველი უნდა იყოს.

IV. დასკვნა

საკონსტიტუციო სასამართლოსადმი ინტერესი მარადიულია, რასაც მის განსჯად საკითხთა აქტუალურობა განაპირობებს. ბუ-

⁴¹ მაგალითისთვის იხ., ციმაკურიძე ე., ჯაფარიძე ქ., საქართველოს სასამართლო გადანაცვეტილებების დასაბუთების ხარისხი, თბილისი, 2021, 83-84, 123-124.

ნებრეცია, სასამართლოსადმი ნდობისთვის საკმარისი არაა საქმიანობის ფორმალური გამართვა, თუმცა ისიც მნიშვნელოვანია და ხშირად შინაარსობრივ მხარეზეც აისახება. სწორედ ამიტომ სასამართლოს აქტები გაცილებით მეტია, ვიდრე საკონსტიტუციო სამართალწარმოების შუალედურ თუ საბოლოო შედეგთან ფორმალური გამოვლენა.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებამ სამართლებრივი ტექნიკის ძალზე საინტერესო ევოლუციური გზა გაიარა და პროგრესი ნამდვილად შესამჩნევია, თუმცა გამოწვევებიც მრავლად აქვს და მათი არაჯეროვანი შეფასება (თუ შეუფასებლობა) უცილობლად მნიშვნელოვან გავლენას იქონიებს საკუთრივ საკონსტიტუციო კონტროლის ქმედითობაზე. შესაძლებელია გამოიყოს ის რამდენიმე მიმართულება, რომლის გაუმჯობესებაც ხელშესახებ შედეგს იქონიოებს და გააუმჯობესებს გადანყვეტილებათა ხარისხს: 1. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებებში უფრო მეტად უნდა გამახვილდეს ყურადღება შინაარსზე, საჭიროა მართებულად გაანალიზდეს მისი, როგორც სასამართლოს აქტის, ფუნქციური მნიშვნელობა, ასევე სტრუქტურულ ნაწილთა დანიშნულება და როლი; 2. უმნიშვნელოვანესია, გადანყვეტილების აღწერილობითი ნაწილის შინაარსი და მოცულობა განისაზღვროს განსახილველი დავის სპეციფიკის გათვალისწინებით; 3. გადანყვეტილებები უნდა გახდეს უფრო მეტად ანალიტიკური, დაეფუძნოს შეფასებით მსჯელობასა და არგუმენტაციას, შეიცვალოს აღწერილობითი სტილი; 4. აქტები უნდა გამდიდრდეს სოციოლოგიური და სამართლებრივი წყაროებით, როგორც აკადემიური, ისე საერთაშორისო და შედარებითი სასამართლო პრაქტიკის მიმართულებით.

საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებები არ უნდა იწერებოდეს ფორმალური მიზნით, აქტის არსებობისთვის. ისინი არა მხოლოდ ასრულებენ საკონსტიტუციო სამართალწარმოების პროცედურას, არამედ განსაზღვრავენ ადამიანის უფლებების დაცვის ხარისხსა და ზოგადად, მთელი სახელმწიფოს სამართლებრივი

განვითარების დინამიკასაც. მათი დასაბუთება, ფორმალური გამართულობა და შინაარსის იურიდიული ტექნიკის მექანიზმებით გამყარება მუდმივად უნდა განვითარდეს, რადგან, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ისინი მხოლოდ ფორმალური, შინაარსისგან დაცლილი საკონსტიტუციო კონტროლის სიმბოლოებად იქცევიან.